

REGLER FOR STATENS GARANTIORDNING FOR BOMPENGEPROSJEKTER PÅ RIKSVEI

Vedlegg: Mal for garantierklæring/avtale

Fastsatt av Samferdselsdepartementet 26. juni 2024.

Gjennom stortingsbehandlingen av Prop. 1 S (2022–2023) Statsbudsjettet 2023 for Samferdselsdepartementet, jf. Innst. S 13 (2022–2023), er det lagt opp til en ordning med statlig delgaranti på inntil 50 pst. av det samlede garantibeløpet i nye riksveiprojekter med bompengefinansiering.

Det samlede garantibeløpet i det enkelte prosjekt fremkommer av proposisjonen der forslaget om utbygging og finansiering av prosjektet fremmes for Stortinget.

Garantibeløpet er en fast sum, som ikke kronejusteres, og må således fremkomme i kroneverdi for året maksimal lånegjeld oppstår.

Reglene for ordningen er utformet innenfor rammen av regelverket for økonomistyring i staten.

Regelverket vil gjelde inntil det endres eller oppheves.

Fullmakt til statlig delgaranti gis gjennom uttrykkelig stortingsvedtak.

1. Formålet med ordningen

Formålet med ordningen er å avlaste fylkeskommuner som ønsker det, for deler av deres garantiansvar ved bompengefinansiering av nye riksveiprojekter.

2. Målgruppe

Fylkeskommuner med garantiansvar for nye riksveiprojekter som har en anslått kostnadsramme på over 1 mrd. kr.

3. Virkeområde

Ordningen vil gjelde for alle nye riksveiprojekter som Stortinget har vedtatt fra og med 2023, og som har en anslått kostnadsramme på over 1 mrd. kr.

Store kollektivprosjekter, fylkesveier og bypakker som er finansiert med bompenger, er ikke omfattet av ordningen.

4. Hovedvilkår og spesifiserte standardvilkår

Den statlige delgarantien gis som selvskyldnergaranti. Garantien vil kun være aktuelt der fylkeskommunen stiller samme type garanti (dvs. selvskyldnergaranti) som staten for den resterende delen av garantibeløpet.

Det skal etableres en risikofordeling på pro rata basis mellom staten og øvrige garantister. Statens garantiansvar begrenses til maksimalt 50 pst. av det samlede garantibeløpet i prosjektet.

Det vil ikke bli stilt krav om garantiprovisjon for den statlige delgarantien.

Bompengeselskapet kan søke takstmyndigheten (Statens vegvesen Vegdirektoratet) om økte takster og/eller forlenget innkreving selv om bare en av garantistene har sluttet seg til dette.

5. Garantiforvalter

Statens vegvesen Vegdirektoratet skal være garantiforvalter for statens garantiordning for bompengeprosjekter på riksvei.

Ved en eventuell pantsetting av innkrevingsretten, må garantiforvalteren sikre lik prioritet mellom staten og fylkeskommunen.

6. Kriterier for tilsagn

Før saken kan fremmes for Stortinget og staten kan gi tilsagn om delgaranti må det foreligge en risikovurdering av finansieringen i bompengeprojektet. I henhold til Finansdepartementets rundskriv R-108 23 skal finansieringsgrunnlaget for bompengefinansierte veiprojekter eksternt kvalitetssikres som en del av KS2.

Fylkeskommunal garanti må være endelig godkjent av Kommunal- og distriktsdepartementet før tilsagn om statlig delgaranti gis.

7. Oppbevaring av dokumenter

Alle dokumenter skal oppbevares så lenge garantien gjelder.

8. Garantierklæring/inngåelse av avtale

Vilkår som settes for garantien skal nedfelles i en garantierklæring/avtale (mal) som undertegnes av garantiforvalter (Statens vegvesen Vegdirektoratet), låntaker (bompengeselskapet) og långiver(e).

Det skal settes en frist for å benytte tilsagn om garanti, hvoretter ubenyttet del av tilsagnet faller bort.

Garantierklæringen/avtalen (mal) skal som hovedregel inneholde:

- a. Garantiordningens formål samt de vilkår og forutsetninger som staten har fastsatt, jf. bestemmelser om økonomistyring i staten.
- b. Andre vilkår og bestemmelser som er vanlig å ta inn i den aktuelle type garantier, enten ved henvisning eller direkte innarbeidelse.
- c. En løpende informasjonsplikt og krav til periodisk rapportering fra långiver. Garantimottaker skal oversende årsregnskap, med revisors beretning og attestasjon, årsberetning og driftsrapporter til garantistiller.
- d. Klausuler om konsekvensene av eventuelt mislighold av vilkårene. Det må blant annet angis hvilken aktsomhetsgrad som skal legges til grunn.
- e. Konsekvenser ved endringer i bompengeopplegget før byggestart og låneopptak. Dersom det på et senere tidspunkt kommer forslag om endringer i bompengeopplegget som har betydning for selskapets økonomi, må det foretas en fornyet vurdering. I disse vurderingene kan det også nyttes eksterne konsulenter som har rammeavtale med Finansdepartementet om kvalitetssikring av store statlige investeringsprosjekter. Dersom begge garantister står ved sine garantier også ved et

endret finansieringsopplegg, sendes saken til Samferdselsdepartementet som vurderer om saken må forelegges Stortinget på nytt.

Tilsagn om statlig delgaranti gis i form av en garantierklæring/avtale (mal) fra garantiforvalter. Mal for garantierklæring/avtale følger som vedlegg til dette regelverket.

Som garantistiller (staten) vil bemyndiget person hos garantiforvalter (Statens vegvesen Vegdirektoratet) være medsignerer på delgarantien sammen med låntaker (bompengeselskapet) og långiver(e).

9. Registrering av tilsagn/garantiansvar

Tilsagn om garantier skal registreres slik at garantiforvalter har oversikt over disse.

Garantiforvalter skal ha systemer og rutiner som sikrer oversikt med hvordan garantirammen er utnyttet og at den ikke overskrides.

10. Rapportering, oppfølging og kontroll

Rapportering fra garantimottaker skal gjøres kvartalsvis sammen med øvrig rapportering til Statens vegvesen Vegdirektoratet, herunder om dialogen mot långiver.

Tilsagn skal registreres slik at garantiforvalter har oversikt over garantiene.

Garantiforvalter skal ha systemer og rutiner som sikrer oversikt med hvordan garantirammen er utnyttet, og at det ikke tas opp ytterligere lån utover denne.

Det må kunne utarbeides periodiske rapporter om i hvilken grad utstedte garantitilsagn er benyttet, og om alle senere endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

11. Rapportering til departementet

Garantiforvalteren må rapportere til Samferdselsdepartementet i tråd med kravene som er fastsatt i tildelingsbrevet til Statens vegvesen og eller regelverk for garantiordningen. Omfang, innhold og hyppighet av slik rapportering bestemmes av Samferdselsdepartementet i samråd med garantiforvalter.

Ved eventuelle vesentlige avvik i forhold til vedtatte planer for garantiordningen og forutsetninger i tildelingsbrevet til Statens vegvesen, skal garantiforvalter, straks vedkommende har fått kjennskap til avviket, informere departementet.

12. Internkontroll hos garantiforvalter

For å sikre en kvalitativt god forvaltning av garantiordninger i tråd med fastsatte mål og regelverk for ordningen, skal garantiforvalter etablere internkontroll. Internkontrollen kan være del av garantiforvalters alminnelige internkontroll.

13. Innfrielse av garanti, regress

Når långiver fremmer krav om at staten innfrir sitt ansvar, må garantiforvalter vurdere långivers grunnlag for kravet.

Da statens garanti gis som selvskyldnerkausjon, må garantiforvalter opptre i samsvar med det som er avtalt når bompengeselskapet som låntaker ikke betaler ved forfall, jf. bestemmelse om økonomistyring i staten pkt. 8.4.

Når staten som garantist betaler långiver, får staten rett til regress fra bompengeselskapet. For å hindre misforståelser, må dette likevel presiseres i avtalen.

Etter at garantien er innfridd må garantiforvalterne blant annet ta stilling til

- om bompengeselskapet skal fortsette innkrevingen
- hvilke sikkerheter som bør realiseres
- anmeldelse av krav innen særskilt fastsatte foreldelsesfrister.

14. Evaluering av garantiordningen

Samferdselsdepartementet og garantiforvalter skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om garantiordninger er effektive i forhold til ressursbruk, organisering og fastsatte mål. Frekvens og omfang skal ta utgangspunkt i risiko og vesentlighet.

Ressursene som legges ned på evalueringer skal ha et rimelig omfang i forhold til den nytten man vil ha av informasjonen som kommer frem.

15. Stortingets tilslutning

Samferdselsdepartementet legger frem forslag om garantifullmakt for Stortinget. Garantifullmakten skal gjelde et konkret bompengeprojekt og skal begrenses med en beløpsramme.

Vedlegg

MAL FOR GARANTIERKLÆRING/AVTALE

a. Garantiordningens formål

Gjennom stortingsbehandlingen av Prop. 1 S (2022–2023) Statsbudsjettet 2023 for Samferdselsdepartementet, jf. Innst. S 13 (2022–2023), er det lagt opp til en ordning med statlig del garanti på maksimalt 50 pst. av det samlede garantibeløpet i nye riksveiprosjekter med bompengefinansiering.

Formålet med ordningen er å avlaste fylkeskommuner som ønsker det, for deler av deres garantiansvar ved bompengefinansiering av nye riksvegprosjekter. Dette vil gjelde for alle nye riksveiprosjekter som Stortinget har vedtatt fra og med 2023, og som har en anslått kostnadsramme på over 1 mrd. kr.

Statlig delgaranti i form av selvskyldnergaranti, vil kun være aktuelt når fylkeskommunen stiller samme type garanti (dvs. selvskyldnergaranti) som staten for den resterende delen av det samlede garantibeløpet.

Samferdselsdepartementet har i tildelingsbrevet for 2023 gitt Statens vegvesen fullmakt til å forvalte den statlige garantiordningen.

b. Garantiramme

Statens vegvesen Vegdirektoratet – på vegne av Samferdselsdepartementet - stiller med dette selvskyldnergaranti for et maksimalt låneopptak for [bompengeselskapet], begrenset oppad til [XX] mill. kr, for lån til delfinansiering av [prosjektnavn].

Garantibeløpet gjelder med tillegg av 10 pst. av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Det samlede garantibeløpet blir følgelig XX mill. kr. Garantien omfatter også inngåtte sikringsavtaler tilknyttet prosjektets lånefinansiering.

c. Vilkår

Garantiordningen etableres med en pro rata risikodeling, og lånet nedbetales i tråd med rammen for innkrevingsretten i prosjektet, jf. prosjektavtalen av xx.xx.xx mellom [Selskapet] og Statens vegvesen Vegdirektoratet.

Garantien gjelder fra første opptrekk på finansieringen og gjennom innkrevingsperioden på [X] år. [Innkrevingsperioden kan i særskilte tilfelle forlenges med inntil fem år.]

Garantien skal i tillegg gjelde inntil to år, jf. garantiforskriftenes § 3. Samlet garantitid blir, inkludert byggeperioden, på inntil [XX] år fra første opptrekk på finansieringen.

Statens garantiansvar skal over tid reduseres i henhold til den fastsatte garantiandelen mellom stat og fylkeskommune, i takt med den faktiske nedbetaling av gjelden til [prosjekt].

Dersom det kommer forslag om endringer i bompengelopplegget før byggestart og låneopptak som har betydning for selskapets økonomi, må det foretas en fornyet vurdering av garantien.

d. Rapportering til Statens vegvesen

For hvert prosjekt skal [bompengeselskapet] fremlegge regnskap etter reglene i regnskapsloven, revidert etter reglene i revisorloven. [Bompengeselskapet] skal sende inn regnskap, med revisors beretning og attestasjon, årsberetning og driftsrapporter, straks årsberetning og årsregnskapet er godkjent. I tillegg skal [bompengeselskapet] rapportere kvartalsvis. [Bompengeselskapet] plikter også årlig å rapportere på gjeldende garanti, utnyttelse, forventet utvikling og ubenyttet andel av garanti for [prosjekt]. Det skal årlig avholdes møte for oppfølging.

[Bompengeselskapet] har plikt til å holde Statens vegvesen informert om eventuelle uforutsette hendelser, og straks informere Statens vegvesen om forhold av vesentlig betydning for delgarantien. Statens vegvesen har rett til innsyn i [bompengeselskapets] opplysninger, som kan ha betydning for å føre tilsyn og kontroll. Statens vegvesen kan etterspørre informasjon eller selv foreta undersøkelser i [bompengeselskapet] eller underliggende prosjekter og datterselskap.

e. Tiltak for å unngå trekk på garantiene

For å redusere garantistens økonomiske risiko, skal [selskap] ved sviktende økonomi i [prosjektnavn], søke om en økning av gjennomsnittstaksten med inntil 20 pst., og en forlengelse av bompengeperioden med inntil 5 år. Endring i gjennomsnittstaksten skal forelegges garantistene for tilslutning før søknad sendes takstmyndighet.

Dersom det oppstår en situasjon der økonomien i prosjektet vurderes ulikt mellom garantistene, skal den garantisten som vurderer risikoen høyest ha beslutningsrett. Dette vil sikre at en garantist ikke kan sette den andre garantisten i en utfordrende situasjon. Bompengeselskapet kan derfor søke takstmyndigheten (Statens vegvesen Vegdirektoratet) om økte takster og/eller forlengt innkreving selv om bare en av garantistene har sluttet seg til dette.

f. Rett til regress

Garantistene har rett til regress for sin andel av netto kontantstrøm fra (prosjekt) i resterende innkrevingstid.

For å unngå mulig kryssfinansiering i bompengennevningens frasier staten seg muligheten for regresskrav som går utover [selskap] sin innkrevingstid for [prosjekt] i tilfeller der garantien kommer til anvendelighet.

g. Innfrielse av garanti

Det skal etableres en risikofordeling på pro rata basis mellom staten og øvrige långivere og garantister. Statens garantiansvar begrenses normalt til maksimalt 50 pst. av det samlede garantibeløpet.

En pro rata-fordeling innebærer at det vil være en tapsfordeling i samsvar med den fastsatte pro rata-fordeling, som normalt vil fordeles mellom partene i forhold til den maksimale risiko den enkelte part har påtatt seg. Dette medfører at alle sikkerheter som er stilt for lånet må stilles til gode for alle som deltar i den aktuelle pro rata-fordelingen og i samme forhold.

Ingen av deltakerne kan ha tilgang på særskilte sikkerheter som de andre ikke har tilgang til. Staten skal sikres likeverdig adgang til eventuelle fremtidige sidesikkerheter som låntaker eventuelt stiller overfor medgarantistene i den perioden garantien løper.

h. Avtale

I henhold til regelverket som Samferdselsdepartementet har fastsatt for statens garantiordning for bompengeprojekter på riksvei, skal det fortrinnsvis inngås en avtale der vilkår som settes for garantien fortrinnsvis skal nedfelles i en avtale som undertegnes av garantiforvalter, låntaker(e) (bompengeselskapet) og långiver(e).